

## **A Magyar Filozófiai Társaság elnökségének állásfoglalása a magyar filozófiai közélet és intézményrendszer megújításáról, a kritikai, szabad gondolkodás jogainak helyreállításáról**

Az 1901-től működő Magyar Filozófiai Társaság tagjait a honi, filozófiával foglalkozó értelmiségiek, kutatással, oktatással foglalkozó szakemberek adják. 2010-ben összehangolt támadás indult a magyarországi filozófia legjelentősebb képviselői ellen, mely támadás nem egyszerűen e tudósok, hanem az egész filozófiai közélet lejáratására irányult, s alapul szolgált a kritikai, szabad gondolkodás leépítésére. A Magyar Filozófiai Társaság elnöksége és tagjai külön-külön is határozottan felemelték a szavukat a koholt vádak alapján indult támadás miatt, amelynek kezdeményezői közül egyesek kormánytámogatással létrehozták a Nemzeti Filozófia Központot. A filozófusügyet aztán számos más, a tudomány és a művészeti élet képviselőire irányuló lejárató kampány követte, mely gyakorta a kriminalizáció eszközeivel élt. Az akkor célkeresztbe került filozófusok közül többen nem élnek már. De nem is csak őket illetné meg a társadalmi jóvátétel igénye, hanem azokat a generációkat is, akik, úgymond, „eltűntek a térképről”, akik e lejáratás és ezzel párhuzamosan a filozófiaoktatás leépítése miatt nem választhatták ezt a szakmát, tevékenységet hivatásul. Ahhoz, hogy hazánkban újra elismerés övezhesse az európai kultúra alapjait jelentő filozófiát, hogy a szabad gondolkodás újra elismertségre tehessen szert, strukturális átalakításokat tartunk szükségesnek, amelyek kihatással lehetnek a honi filozófia intézményeire, a filozófia oktatására, a filozófiai kutatásokat, folyóirat- és könyvmegjelenéseket érintő támogatási rendszerre. Mindez hozzájárulhat az egész magyar értelmiségi lét, az új kulturális politika, az új tudományos intézményrendszer megújulásához.

Mi, az elnökség tagjai az alábbi lépéseket tartjuk kívánatosnak:

- 1) a **filozófiaoktatás reformjának** elindítását, különös tekintettel a középiskolai filozófia- és etikaoktatás, valamint az egyetemi filozófiatanár-képzés helyreállítására;
- 2) az egyetemeken a kancellári és a kuratóriumi rendszer megszüntetését, ezáltal az **egyetemi autonómia helyreállítását**;
- 3) a **Magyar Tudományos Akadémia (MTA)** régi struktúrájának **helyreállítását**;
- 4) a **Magyar Művészeti Akadémia (MMA)** égisze alatt álló, nem az akadémiai kritériumrendszer szerint működő kutatóegységek **szerepének átgondolását, állami támogatásának megszüntetését**;
- 5) a **Matthias Corvinus Collegium (MCC)** alá kiszervezett kutatások, **valamint más, tudományosan értékelhető kutatást nem folytató, a NER ideológiai támogatására létrehozott intézetek felülvizsgálatát, megszüntetését, ennek részeként**

- 6) az **NKE Nemzeti Filozófia Központ megszüntetésének** kezdeményezését;
- 7) a **kutatóintézetek visszavitelét** a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) égisze alá;
- 8) a **Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság (MAB) engedélyező és ellenőrző funkciójának nyomatékosítását** *minden* létező vagy újonnan alakítandó felsőoktatási intézmény számára (beleértve a doktori képzést is);
- 9) az **OTKA/NKFI** társadalomtudományi pályázati rendszerének **helyreállítását**; az egyetemekhez, kutatóintézetekhez tartozó kutatócsoportok visszaállítását;
- 10) a **pályázati rendszer egészének** (beleértve a Nemzeti Kulturális Alap [NKA] vonatkozó programjait) **felülvizsgálatát, MTA-kontroll alá helyezését** (egy működő ösztöndíjrendszer kidolgozását tanároknak és diákoknak; a posztdoktori ösztöndíjak visszaállítását; a tudományos könyv- és folyóiratkiadás – különös tekintettel a bölcsészettudományokra – újraszabályozását).

Úgy véljük, mindezen lépések nemcsak a tudomány intézményrendszereinek megújulására gyakorolnak hatást, hanem a kritikai gondolkodásra képes társadalom újjáépítésének alapjait is jelentik.

A Magyar Filozófiai Társaság felajánlja együttműködését a részletes szakpolitikai javaslatok kidolgozásában és a szakmai egyeztetési folyamatokban való részvételben.

Budapest, 2026. április 23.

*A Magyar Filozófiai Társaság elnöksége*